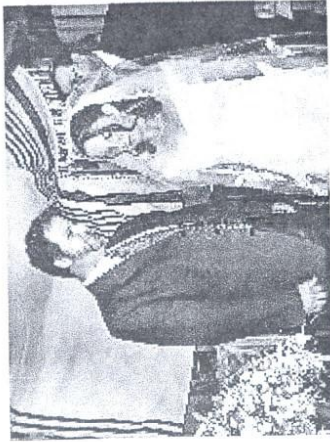

Καταγραφές

Το ειδησεογραφικό δελτίο της Συναγωγής Ετζ Χαγιάμ
- Χανιά, Κρήτη

Ειδύλλιο στά Χανιά

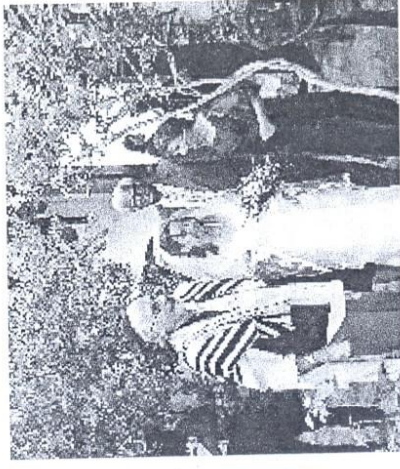
Ντάιβιντ και Νικολ

Είχαμε ήδη δύο γάμους στη Συναγωγή αυτό το καλοκαίρι. Τον Ιούνιο, η Νικόλ Λαζάρ και ο Ντέιβιντ Σιντόρ ενώθηκαν με τα δεσμά του γάμου κατά έναν παραδοσιακό ελληνοεβραϊκό τρόπο υπό τον Ραββίνο Αθίνας Ισαάκ Μιζάν. Η Νικόλ είναι υπήκοος του Ισραήλ, του Καναδά και των ΗΠΑ και ο Ντέιβιντ των ΗΠΑ. Η Νικόλ είναι Αναπληρωτής Καθηγήτρια της Στατιστικής στο Πολιτειακό Πανεπιστήμιο της Γεωργίας στην Αθήνα της Γεωργίας, και ο Ντέιβιντ είναι Επίκουρος Καθηγητής Αγγλικών Σπουδών και Κινηματογράφου στο Πανεπιστήμιο Μίκον Στέιτ, στο Μείκον της Γεωργίας. Η σύνδεσή τους με την 'Ετζ Χαγιάμ και η επίλογή της ως τόπος του γάμου τους έγινε μέσω των γονέων της νύφης, Μόρτυ και Ρίτα Λαζάρ από τη

Ρα'ανάνα του Ισραήλ, οι οποίοι είναι εδώ και καιρό φίλοι της Συναγωγής. Η Συναγωγή γέμισε εντελώς με τα άτομα που ήρθαν να παραστούν στο γάμο, από τις ΗΠΑ, την Ευρώπη, το Ισραήλ και την Κρήτη. Το 'μικβέ' της νύφης πραγματοποιήθηκε, όπως συνηθίζεται στην 'Ετζ Χαγιάμ, με πολλά γέλια αλλά και ξεφωνητά, καθώς η νύφη (όπως και μερικές φίλες της) αργότερα σχολίασε πως πρόκειται για το πιο κρύο 'μικβέ' της Ελλάδας!

Στο πλευρό του ραββίνου Μιζάν ήρθε ο κ. Λέων Γαβριηλίδης [L1], Διευθυντής του ΚΙΣ και 'χαζάν', που κατάνεγται από τα Γιάννενα και την Αθήνα.

Ένας δεύτερος γάμος πραγματοποιήθηκε στις αρχές Ιουνίου - ο γάμος του Ντέιβιντ και της Κλώντια Φρίντμαν από το Λονδίνο. Ο γάμος οργανώθηκε πολύ νωρίς μετά από επίσκεψη πέρσι στη Συναγωγή, κατά την οποία η νύφη εξέφρασε την επιθυμία να παντρευτεί με θρησκευτική ευλογία στο 'καλ' μας. Από πολύ νωρίς αποφασίστηκε να ιεραουργήσει ένας φίλος μας ραββίνος κι έτσι λίγο πριν την άφιξη των νυμφευόντων έφτασε στα Χανιά ο Ρ. Μαρκ Σολομόν, ο οποίος είναι ραββίνος στη Συναγωγή Σέιντ Τζονς Γουιντ στο Λονδίνο όπου βρίσκεται μια

Οι νέες Καταγραφές

Είχαμε την καλή τύχη να δούμε ένα μέρος της δουλειάς εδώ στην 'Ετζ Χαγιάμ να καρποφορεί υπό τη μορφή δύο επιχορηγήσεων συν διαφόρων γενναιοδωρων συνεισφορών. Μέσω του ιδρύματος Hapadiv είχαμε τη δυνατότητα να αναπτύξουμε ιδιαίτερα τις εκδόσεις μας και το πρόγραμμα των διαλέξεων με θέμα την ιστορία των θρησκειών, το οποίο θα αρχίσει ξανά στα τέλη Σεπτεμβρίου. Για πρακτικούς λόγους αποφασίστηκε να ανασταλούν οι διαλέξεις έως μια ευνοϊότερη ημερομηνία το φθινόπωρο. Έχουμε τώρα στη διάθεσή μας ένα πολύ καλό σετ τηλεόρασης, το οποίο μπορεί

να χειριστεί βιντεοκασέτες καθώς και DVD, αμερικανικών και ευρωπαϊκών προδιαγραφών.

Πέρυσι παρουσιάστηκε η ανάγκη να ανασταλεί η έκδοση και αποστολή των Καταγραφών και οι αναγνώστες παραπληρώθηκαν στην ιστοσελίδα μας. Δεχθήκαμε πολλές ερωτήσεις για τις Καταγραφές και μέσω της σχετικής επιχορήγησης μας δίνεται τώρα η δυνατότητα επανέκδοσής του σε μια κάπως μεγαλύτερη μορφή/διάταξη, αν και η νέα έκδοση θα είναι εξαμηνιαία και όχι τριμηνιαία.

από τις μεγαλύτερες κοινότητες εκεί, και του οποίου η παρουσία μας χαροποίησε ιδιαίτερα.

Οι παρευρισκόμενοι αποτελούσαν ένα υπερδεμένο μίγμα από διάφορες χώρες της Ευρώπης - Γερμανία, Γαλλία, Ρουμανία και Αγγλία, καθώς και Αφρική. Μετά το γάμο προσφέρθηκε ένα πλουσιότατο γεύμα στο εστιατόριο Μυροβόλος που βρίσκεται κοντά στη Συναγωγή, το οποίο έχει πλέον συνηθίσει να φιλοξενεί εβραϊκές εκδηλώσεις υπό την αιγίδα της Συναγωγής, εξ ου και το μενού (καθορισμένο από τη νύφη) που ήταν κορεσμένο από ρωμανιώτικα (εβραιοελληνικά) και σεφαραδίτικα γιορτινά πιάτα.

Μέσω μιας επιπλέον επιχορήγησης, εκ μέρους του Δρ. Μουρέι Πίππερ από το Μπέρκλι Χιλς της Καλιφόρνιας, έχουμε ξεκινήσει τη δημιουργία μιας βάσης δεδομένων με τα ονόματα των Κρητών Εβραίων και των απογόνων τους. Κατά τη διάρκεια των τριών περασμένων ετών έχουμε έρθει σε επαφή με ένα μεγάλο μέρος Εβραίων με κρητικές καταβολές που τώρα ζουν στο Παρίσι, το Λονδίνο, την Αργεντινή, τις ΗΠΑ και το Ισραήλ.

Καταγραφές

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΕΤΖ ΧΑΓΙΙΜ- ΧΑΝΙΑ, Κρήτη-

Αναζητώντας μια νέα ταυτότητα.

Το Μέλλον της Εβραϊκής Κληρονομιάς στην Ευρώπη - Ένα Παγκόσμιο Συνέδριο/ Πράγα / Τσεχία / 24-27 Απριλίου 2004

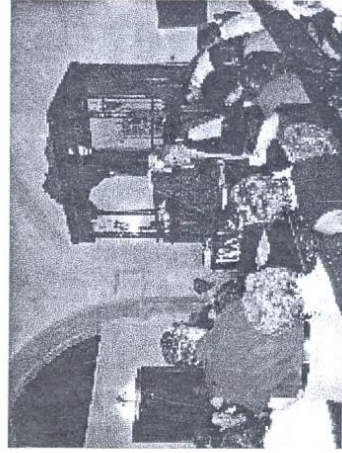
Η παρακάτω εργασία διαβάστηκε από τον Διευθυντή της Συναγωγής Έτζ Χαγίιμ, Νικόλα Σταυρούλακη, σε ένα πρόσφατο συνέδριο στην Πράγα που ενισχύθηκε από το Hanaadiv Charitable Foundation, Το WMF, το Ίδρυμα Cahnpman, Rich, Charles & Andrea Bronfman σε συνδυασμό με την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Εβραϊκού Πολιτισμού (European Association for Jewish Culture). Η σύννοδος της ολομέλειας όπου παρουσιάστηκε η εργασία συνήλθε υπό την προεδρία της Δρ. Ρουθ Γκρούμπερ και είχε τίτλο - "Judaica χωρίς Εβραίους: Παρουσιάζοντας την Εβραϊκή Κληρονομιά σε ένα μη-εβραϊκό πλαίσιο".

Ο Κάφκα, σε ένα από τα "Παράδοξα" του σημειώνει λακωνικά: "ένα κλουβί πήγε εις αναζήτηση ενός πτηνού". Τα λόγια αυτά μου έρχονταν επανειλημμένα στο νου, προτού ακόμη μου ζητηθεί να συμμετάσχω στο συνέδριο αυτό, λόγω του ότι η συναγωγή μας εδώ στα Χανιά αποτελεί μια συναγωγή που κατά πολλές απόψεις βρίσκεται σε αναζήτηση του δικού της 'πτηνού'. Η Έτζ Χαγίιμ κατά περιεργο τρόπο έχει προσελκύσει μια κοινότητα γύρω της, που όμως διαφέρει ουσιαστικά από ό,τι θα μπορούσε κανείς να φανταστεί πριν από 50 χρόνια. Είναι μια κοινότητα που αποτελείται από Εβραίους,

Χριστιανούς, Μουσουλμάνους, μεταξύ των οποίων και μερικοί Παλαιστίνιοι. Η αναστήλωση της συναγωγής μας παρουσίασε πολλές προσδοκίες, προκλήσεις, αρκετά διαφορετικές από ό,τι αναμένεται για μια παραδοσιακή συναγωγή στην Ελλάδα.: η καθημερινή της ζωή είναι ασυνήθιστη. Η ανάγκη να απευθυνθούμε συγκεκριμένα στο θέμα της εβραϊκής ταυτότητας διαμορφώθηκε από την ίδια τη σύνθεση της κοινότητας και πιστεύω πως έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο από απλά την εμπειρία μας εδώ στα Χανιά. Ούτε το θέμα του πώς προσεγγίζουμε τους μη-Εβραίους γείτονές μας έχει αντιμετωπιστεί, ούτε το 'παιδί' είμαστε ως Εβραίοι έχει προσεγγιστεί είτε πραγματικά, είτε δημιουργικά εδώ στην Ελλάδα. Οι περισσότερες από τις εβραϊκές μας κοινότητες στην Ελλάδα επέζησαν τις καταστροφικές επιπτώσεις του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, διατηρώντας ακόμη ως ένα βαθμό τις παραδόσεις - αλλά στις περισσότερες περιπτώσεις ελάχιστα πέραν αυτού.

Ο Εβραϊσμός στην Ελλάδα δυσκολεύεται ιδιαίτερα να συμφλωθεί με τις αλλαγές που συντελούνται στη

σύγχρονη κοσμική-εβραϊκή ζωή, πόσο μάλλον τη χριστιανική κοινότητα που τον περιβάλλει και την πολυποίκλη μορφή της εβραϊκής ταυτότητας που έχει πρόσφατα διαμορφωθεί στην Ευρώπη, τις ΗΠΑ και το Ισραήλ. Η αναγέννηση της Έτζ Χαγίιμ είναι ίσως το πρώτο θετικό βήμα προς τη δημιουργική αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών. Πολλές από τις λύσεις που δόθηκαν εδώ στην Κρήτη υπήρξαν ίσως αμφλεγόμενες, αλλά όλες, πιστεύω, υπήρξαν αποτελεσματικές στην αντιμετώπιση των νέων συνθηκών τις οποίες τώρα ζούμε. Φαινομενικά είμαστε

'Ορθόδοξοι', αν και ο όρος αυτός δεν έχει διερευνηθεί σε σχέση με τη σημασία του [L1]ως προς την εβραϊκή μας κληρονομιά στα νότια Βαλκάνια ή και σημαντικότερα σε σχέση με εμάς προσωπικά ως Εβραίους που ζούμε σε ένα περιβάλλον κοσμικό, στο οποίο μοιάζουμε στην καλύτερη περίπτωση σαν αναχρονισμός και στη χειρότερη σαν θλιβερό κατάλοιπο του Ολοκαυτώματος. [L2]

Αυτό που δεν αντιμετωπίζουμε είτε με φαντασία είτε με θάρρος είναι το τι ακριβώς ορίζει ουσιαστικά τον Εβραίο μέσα στα πλαίσια του συνόλου της εβραϊκής κληρονομιάς. Μήπως είναι ο πολιτισμός; η γλώσσα; η παράδοση; ή

μήπως οι αρχές; Ο Ρενάν είπε κάποτε πως αυτό που ενώνει όλα τα εθνικά κράτη είναι μια κοινή συναίσθηση της ιστορίας η οποία είναι θεμελιωδώς λανθασμένη και παράλληλα μια συναίσθηση των κοινών τους εχθρών. Η μεταμόρφωση του Σιωνισμού σε κίνημα εθνικισμού που ελάχιστα διαφέρει από εκείνο οιοδήποτε άλλο έθνος θα έπρεπε να μας προβληματίζει, ως Εβραίους. Η εμπειρία μας στη Συναγωγή Έτζ Χαγίιμ που αποτελεί εβραϊκό οικο προσευχής, ο οποίος φιλοξενεί Εβραίους κάθε είδους αυτοορισμού, όπως επίσης και αλλόθρησκους, είναι πως μας ενώνουν αρχές που ίσως πλαισιώνονται σε διαφορετικούς πολιτισμικούς και γλωσσικούς όρους αλλά αποτελούν την ίδια την υφή μιας σύγχρονης δημιουργικής και σπουδαίας κοινότητας.

Θα απευθυνθώ στην παρουσίασή μου στις συγκεκριμένες απαντήσεις που δόθηκαν για τα προβλήματα που εμφανίστηκαν κατά τη διάρκεια των τεσσάρων περασμένων ετών από την επαναφίερωση της Συναγωγής. Πρώτα όμως θα ήθελα να φέρουμε στο νου την εικόνα της Έτζ Χαγίιμ όπως ήταν πριν από 6 χρόνια και να τονίσω για ποιο λόγο αποτελεί κτίριο ιδιαίτερης σημασίας για την Κρήτη - και ίσως για τον ευρύτερο Εβραϊσμό της Ελλάδας.

Οι Εβραίοι της Κρήτης αντιπροσώπευαν ίσως τις παλαιότερες αίποιές των Εβραίων στην Ευρώπη κατά την Αρχαιότητα και βρίσκουμε αναφορές σ'αυτούς στο 1ο Βιβλίο των Μακαβαίων, καθώς και σε επιγραφές που βρέθηκαν στη Δήλο. Οι κοινότητες τους επέζησαν αιώνες μεταβόλων στην Κρήτη, της οποίας η ιστορία διαφέρει αρκετά από εκείνη της κυρίας Ελλάδας. Ελληνιστές ηγέμονες, Ρωμαίοι, Βυζαντινοί, Άραβες, Ενετοί και έπειτα Οθωμανοί κυριεύσαν το νησί για μακρές χρονικές περιόδους. Οι Εβραίοι λοιπόν αποτελούν ένα συνεχές νήμα που διαπερνά και ενώνει την πολύπλοκη αυτή ιστορική αλληλουχία.

Το 1944 η τελευταία επίσημη εβραϊκή κοινότητα της Κρήτης έφτασε στο τραγικό της τέλος, κατά την πολεμική δράση των Ναζί, όταν 267 Εβραίοι των Χανίων συνεληφθήσαν και στη συνέχεια οδηγήθηκαν στον πνιμό. Το μόνο που απέμεινε, μετά το τέλος του πολέμου, από αυτήν την αρχαία κρητική-εβραϊκή

Καταγραφες

παρουσία που κάποτε αριθμούσε τέσσερις συναγωγές στο Ηράκλειο και μόνο, ήταν ο ερειπωμένος σκελετός της Συναγωγής Έτζ Χαγίμ στα Χανιά - ουσιαστικά μια απόδειξη της επιτυχίας του Χίτλερ κατά τον αφανισμό της εβραϊκής ζωής, πολιτισμού και παρουσίας. Με την υποστήριξη της Διεθνούς Επισκόπησης Εβραϊκών Μνημείων (International Survey of Jewish Monuments), το WMF[L3] και τα ιδρύματα Hapadin και Lauder έγινε εφικτή η αναστήλωση του μνημείου στην παρούσα του μορφή. Αποτελεί ξανά μια συναγωγή - αν και σε συνθήκες διαφορετικές από κείνες που συνετέλεσαν στη δημιουργία της και σ'έναν κόσμο κατά πολύ διαφορετικό.

Η σύγχρονη ζωή της Έτζ Χαγίμ ξεκίνησε το 2000 όταν έγινε η εκ νέου αφιέρωσή της και τοποθετήθηκαν οι δύο Περναμνές υπό την παρουσία 400 περίπου ατόμων, προερχόμενων από την Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο, τις ΗΠΑ, και το Ισραήλ και άλλα μέρη. Οι περισσότεροι φυσικά ήταν Εβραίοι, ενώ οι αλλοθρησκοί που παρευρέθηκαν δεν ήταν επίσημοι - πολλοί μάλιστα ήταν απλοί Χανιώτες που γνώριζαν τη Συναγωγή όταν ακόμα ήταν το κέντρο μιας αριθμητικά μειωμένης κοινότητας ασταθούς ακοή από τις φρικτές αλλαγές που έζησε η Κρήτη κατά τα περασμένα 100 χρόνια. Το συμβάν δεν πέρασε απαρατήρητο από τις τοπικές αρχές. Μια σειρά άρθρων για τους Εβραίους έκανε την εμφάνισή της για τρεις συνεχείς εβδομάδες. Άρθρα γραμμένα από τους "Επτά Ανώνυμους Ιερείς Σφακίων".

Το πρώτο βασισμένο σε μια αρχή της Βίβλου, στο κείμενο Γεν. 6: 1-4, σύμφωνα με το οποίο οι κόρες των ανθρώπων συνενώθηκαν με τους Μπνέι Αελοχίμ και τους Νεφιλίμ και τους έφεραν απογόνους. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, οι Εβραίοι είναι αποτέλεσμα αυτών των 'δαμονικών' ενώσεων, άρα και ανήκουν σε μια κατώτερη ανθρωπότητα. Το δεύτερο άρθρο ήταν ουσιαστικά περιλήψη από τα Προτόκολλα των Πρεσβυτέρων της Σιών, ενώ το τρίτο επεκεντρώθηκε στη σύγχρονη σιωνιστική εβραϊκή συνωμοσία. Στη συνέχεια, ανήμερα της επανενκαίνιασης της Συναγωγής εμφανίστηκαν δύο ακόμη άρθρα, το ένα γραμμένο από το Νομάρχη Χανίων, ενώ το δεύτερο από τον Αρχιεπίσκοπο Χανίων. Το πρώτο

βασίστηκε στο άρθρο των Έπιτά Ιερέων από τα Σφακιά και περιελάμβανε αναφορά στον ομιλούντα ως τον πράκτορα του Σιωνισμού στα Χανιά, σημειώνοντας τη Συναγωγή και το σπίτι μου (με φωτογραφία) ως το επίκεντρο του ενδιαφέροντος.

Παρ'όλη την αρνητική ατμόσφαιρα η εγκαινίαση έλαβε χώρα χωρίς περαιτέρω επεισόδια και η νέα ζωή της Έτζ Χαγίμ ξεκίνησε. Λίγο αργότερα μερικοί ντόπιοι άρχισαν να κάνουν την παρουσία τους

το μόνο που απέμεινε, μετά το τέλος του πολέμου, από αυτήν την αρχαία κρητική-εβραϊκή παρουσία που κάποτε αριθμούσε τέσσερις συναγωγές στο Ηράκλειο και μόνο, ήταν ο ερειπωμένος σκελετός της Συναγωγής Έτζ Χαγίμ στα Χανιά

αισθητή στις κάπως απτόηκες λειτουργίες που γίνονταν. Ο Αρχιεπίσκοπος Χανίων έκανε γνωστό, ανήμερα της εγκαινίασης, πως οι Εβραίοι μπορούσαν ίσως να έχουν ένα μουσείο, αλλά δε θα τους ήταν επιτρεπτό να προσεύχονται στη Συναγωγή και πως η ίδια η ύπαρξή της θα προκαλούσε κοινωνική αναταραχή και θα γινόταν αφορμή προστριβών. Στην πραγματικότητα, τα σχόλια του αυτά έγιναν εν αγνοία του για αλλαγές στον ελληνικό νόμο από το 1933!

Ήταν επομένως φυσικό να διασφαλίσω την απαγγελία της προσευχής Σαχρίτ κάθε πρωί, Μινχά και Αρβίτ, το απόγευμα και το βράδυ αντίστοιχα. Την Παρασκευή το βράδυ, είτε μόνος, είτε παρουσία Εβραίων επισκεπτών, καλωσρίδα τον ερχομό του Σαββάτου - και ούτω καθ'εξής. Μερικοί ντόπιοι Χριστιανοί ζήτησαν να παρευρεθούν στις λειτουργίες και σ'ορισμένες περιπτώσεις συμμετείχαν και Εβραίοι επισκέπτες. Έτσι ξεκίνησε ένας κάπως περιέργος σύνδεσμος Εβραίων, Χριστιανών (και αργότερα και Μουσουλμάνων) που τελικά απαίτησε από τα μέλη του κάποια μορφή δέσμευσης. Από και στη συνέχεια διαμορφώθηκε η Χαβουρά, τα μέλη της οποίας έχουν αναλάβει να εργαστούν και να αφιερώσουν χρόνο και ενέργεια στην προσπάθεια να γίνει η Συναγωγή μια αυθεντική εβραϊκή πνευματική παρουσία.

Η Χαβουρά θυμίζει πολύ την εβραϊκή ζωή κατά την ελληνιστική περίοδο, πριν την καταστροφή του 2ου Ναού. Οι εβραϊκές κοινότητες ελάχιστα αντιπροσώπευαν μια μονολιθική ορθοδοξία και σε πολλές περιπτώσεις ήταν εξίσου εριστικές με τις σημερινές. Αυτό που τις χαρακτήριζε ιδιαίτερα ήταν γεμάτη ζωντάνια και δημιουργικότητα συναναστροφή με τον μη εβραϊκό πολιτισμό που τις περιέβαλλε.

Απ'αυτήν την άποψη, αυτό που συμβαίνει τώρα στην Έτζ Χαγίμ έχει αποδεδειγμένα ξαναγίνει. Αυτό που μας ήταν κάπως δύσκολο, ήταν να βρούμε ένα κοινό σημείο αναφοράς, το οποίο θα μας παρείχε μια κοινή ρίζα και με φυσικό τρόπο καταλήξαμε να θεωρήσουμε τον Αβραάμ ως κοινό πατέρα μας και κατά κάποιον τρόπο μετατράπηκε η Συναγωγή στη σκηνή του που καλωσορίζει όποιον έρχεται. Πιστεύω ότι μεγάλο μέρος της πρόσφατης επιτυχίας της Συναγωγής στο να καθιερώσει μια πνευματική παρουσία στα Χανιά οφείλεται σ'αυτό το πνεύμα ανοιχτής διάθεσης προς τον οποιοδήποτε ξένο και προς εκείνους που βρίσκονται σε κάποια μορφή ανάγκης.

Φυσικά, πολλά έχουν αλλάξει από τον 1ο αι. και ο Χριστιανισμός και το Ισλάμ έχουν ξεφύγει από το πλαίσιο του δέντρου του Αβραάμ στη Χεβρών όπου φιλοξένησε τους τρεις ξένους που εμφανίστηκαν τόσο μυστηριωδώς. Ήταν εύκολο να ακολουθήσουμε μια συγκριτική προσέγγιση κατά το Διάλογό μας, έως ότου έγινε ολοένα πιο ξεκάθαρο ότι στην πραγματικότητα οι τρεις αυτές παραδόσεις σηματοδοτήθηκαν και διαχωρίστηκαν από την ιστορία, τη γλώσσα, τα τοπικά έθιμα και γενικά την ορατή πραγματικότητα. Επομένως πρέπει να προσεγγιστούν με διαφορετικό τρόπο αν θέλουμε να επιτύχουμε το Διάλογο αυτό. Στη δική μας περίπτωση είδαμε πως αναζητώντας τον τρόπο με τον οποίο αλληλοσυμπληρωνόμαστε ζούμε μian εμπειρία περισσότερο δημιουργική που εμβαθύνει στην κατανόηση της προφανούς πνευματικής ισχύος τόσο του Χριστιανισμού όσο και του Ισλαμισμού, θρησκείες που για αιώνες τώρα παρέχουν το μέσον επικοινωνίας με την εσωτερική πνευματικότητα για εκατομύρια ανθρώπους.

Καταγραφές

Η Χαβουρά δραστηριοποιείται ιδιαίτερα κατά την οργάνωση τριών Εβραϊκών Γιορτών στις οποίες καλούμαστε ν'αγκαλιάσουμε τους αλλόθρησκους: το Πέσαχ, το Σουκκότ και το Του Μπι Σβατ. Και για τις τρεις αυτές γιορτές έχουμε ετοιμάσει ειδικά βιβλιάρια προσευχών. Η εβραϊκή γλώσσα χρησιμοποιείται για όλες τις Μπραχότ, αν και βασικοί άνθρωποι στην παράδοση των

Ελληνιστών Εβραίων της Αρχαιοπίας, μεγάλο μέρος της λειτουργίας γίνεται στα ελληνικά, αλλά και στα αγγλικά. Χαρακτηριστική είναι η ενεργή συμμετοχή στις λειτουργίες, όπως και η ετήσια παρουσία των γειτόνων μας, των Φραγκισκανών μοναχών στη λειτουργία του Πέσαχ, που κάθε χρόνο μας καλούν μετά τη λήξη της Γιορτής στο μοναστήρι τους όπου μας προσφέρουν 'χαμέτς' με τη μορφή ψωμιού πλούσιου σε μαγιά.

Διαίτερη προσοχή δίνεται στην προσαρμογή της παραδοσιακής Αγκαντά και το διάβασμά της, καθώς και άλλων Εβραϊκών Γιορτών, στις σύγχρονες κρίσιμες συνθήκες. Φέτος, για παράδειγμα, διαλέξαμε μια ιδιαίτερα σκληρή επιταγή από τους Νόμους που λέει να μην κόβουμε τα δέντρα των εχθρών μας. Το κείμενο αυτό προσεγγίστηκε από πολλές πλευρές κατά τη διάρκεια του Σέδερ για το Του Μπι Σβατ. Το Σέδερ αυτό έχει μετατραπεί σε ένα έντονο βράδυ κατά το οποίο αξιολογούμε τη ζωή μας ως απλοί άνθρωποι και στρεφόμαστε στη φύση ως πηγή σοφίας και αδελφότητας.

το φετινό Πέσαχ είχαμε μαζί μας μερικούς νεαρούς Παλαιστίνιους, φοιτητές στην Αγρονομική Σχολή Χανίων. Επικεντρωθήκαμε στο θέμα της Εξορίας και την ανθρώπινη κατάσταση ως μια 'εξορία' από τη φύση, τον εαυτό μας και την κοινωνία. Ξεκινήσαμε

αναλογιζόμενοι το γεγονός πως η εξίστρωση της Γένεσης ξεκαθαρίζει το ότι ολοκληρή η ανθρωπότητα βρίσκεται σε κατάσταση Εξορίας και πως αν δεν το συνειδητοποιήσουμε αυτό, δε θα φύγουμε ποτέ από την Αίγυπτο. Τι σημαίνει 'Αίγυπτος'; Ποιό ήταν οι όροι που τέθηκαν στο Σινά για να είμαστε ο 'εκλεκτός' λαός - ποιές είναι οι υποχρεώσεις; Πώς γίνεται να εναλλασσόμαστε μεταξύ του να είμαστε Φαραώ και σκλάβοι;

Αν και σε άλλο σημείο του εβραϊκού έτους, το Σουκκότ θεωρείται σχεδόν ως επέκταση του Του Μπι Σβατ και η ομαδική μας Σουκά διατηρείται ανοικτή και από τις τέσσερις πλευρές, συμβολίζοντας τη σκηνή του κοινού μας πατέρα, του Αβραάμ, που ήταν πάντοτε ανοικτή σε όποιον προερχόταν. Την πρώτη νύχτα του Σουκκότ, γείτονες, επισκέπτες και τουρίστες - Εβραίοι, Χριστιανοί και Μουσουλμάνοι τρώνε μαζί και μοιράζονται τα πλούτη της γης. Συζητάμε [L4]για την κατάχρηση των φυσικών πηγών, των φυτών και των ζωντανών ως απόκλιση από την ενότητα μας με τον γύρω μας φυσικό κόσμο. Όπως στο Πέσαχ και στο Του Μπι Σβατ απαγγέλλουμε τις 'μπραχότ' όλοι μαζί και όλοι οι συμμετέχοντες, Εβραίοι και μη, άντρες καθώς και γυναίκες εκτελούν τη 'νετλάτ γιαντάιμ' (τελετουργικό πλύσιμο των χεριών) πριν το φαγητό.

Ως κέντρο παροχής πληροφοριών η 'Ετζ Χαγίμ' ήδη προσφέρει μια σημαντική πολιτισμική παρουσία στα Χανιά. Μια φορά το μήνα γίνεται συναυλία ηχογραφημένης κλασικής μουσικής, η οποία είναι αρκετά δημοφιλής. Επίσης, είχαμε ήδη τρεις σημαντικές εκθέσεις - μία με τη μορφή ενός 'συμβάντος' δημιουργημένου από έναν Ισραηλινό καλλιτέχνη επί ονόματι Δαυίδ Μπέγια-Περάχια, ενός γλύπτη που ως θέμα του διάλεξε το 'Μικβέ' μας. Με τίτλο "Τα ζώντα ύδατα" η έκθεσή του συμπεριέλαβε μουσική, ηχητικά εφέ καθώς και εικόνες που προβλήθηκαν πάνω στους εξωτερικούς τοίχους της Συναγωγής αλλά και στο εσωτερικό της.

Μια άλλη έκθεση περιέλαβε πάνω από 200 μουσικά όργανα από την Εγγύ και Άπω Ανατολή και την νοτιοανατολική Ασία. Τα περισσότερα ανήκαν στην προσωπική συλλογή του Ρος Νταϊλ, μια καίρια μορφή στην μελέτη της κρητικής μουσικής και λαϊκής παράδοσης.

Ίσως το πιο σημαντικό από τα συμβάντα αυτά είναι μια σειρά εβδομαδιαίων διαλέξεων με θέμα την Ιστορία των Θρησκειών που την παρακολουθεί αρκετός κόσμος. Οι διαλέξεις αυτές είναι βιντεοσκοπημένες κι έχουν διερευνηθεί και παρουσιαστεί από ανθρώπους διακεκριμένους για τη γνώση τους πάνω στον Ιουδαϊσμό, το Χριστιανισμό, τον Ισλαμισμό, τον Ινδουισμό και τον Βουδισμό. Κάθε θέμα/θρησκεία αποτελείται από 12 διαλέξεις και τα μέλη της 'ομάδας μελέτης' λαμβάνουν για την κάθε διάλεξη πλήρεις σημειώσεις, τη βιβλιογραφία και το γλωσσάρι. Η διάλεξη διαρκεί περίπου 50 λεπτά, οπότε γίνεται διάλειμμα στο οποίο σερβίρονται κρασί και μπισκότα και στη συνέχεια πραγματοποιείται διάλογος πάνω στο θέμα που μελετήσαμε.

Κεντρικό σημείο των διαλόγων που αναπτύσσονται με φοιτητές, επισκέπτες και αναμεταξύ μας είναι η συνειδητοποίηση πως έχουμε χρέος να ευαισθητοποιήσουμε απέναντι σε ερωτήσεις που προέρχονται από αλλόθρησκους. Η προσέγγιση σε αυτούς τους διαλόγους ορίζεται από τις ανάγκες της Χαβουράς που, όπως σημειώθηκε νωρίτερα, δεν αποτελείται μοναχά από Εβραίους. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε, από το ξεκίνημα της σειράς διαλέξεων, στο να εδραιωθεί μια κοινή προσέγγιση σε κάτι που θα μπορούσε να εξελιχθεί σε συγκριτική θρησκευολογία. Τη θρησκεία ως διανοητικό και πνευματικό οικοδόμημα μπορούμε να τη δούμε από δύο διαφορετικές οπτικές. Βλέποντας και μελετώντας τις μέσα στα πλαίσια του χρόνου και του σύγχρονου κόσμου [L6] όλες οι θρησκείες αναμφίβολα διαχωρίζονται η μια από την άλλη λόγω ιστορικού περιεχομένου, σύγχρονου πολιτισμικού περιγύρου, όπως ακόμη και λόγω γλώσσας.

*Εξετάζοντάς τις από τη
δεύτερη οπτική γωνία οι
διαφορές τείνουν να
εξαφανιστούν*

Εξετάζοντάς τις από τη δεύτερη οπτική γωνία, όμως, βρίσκουμε ότι αυτές οι διαφορές τείνουν να εξαφανιστούν και

Καταγραφες

να ενοποιηθούν σε μία και μόνη αναζήτηση που είναι ο αληθινός παραγοντας που ορίζει τη θερμοκρασία ζωής - η αναζήτηση της πραγματικότητας και ενός νοήματος (για την ύπαρξή μας).

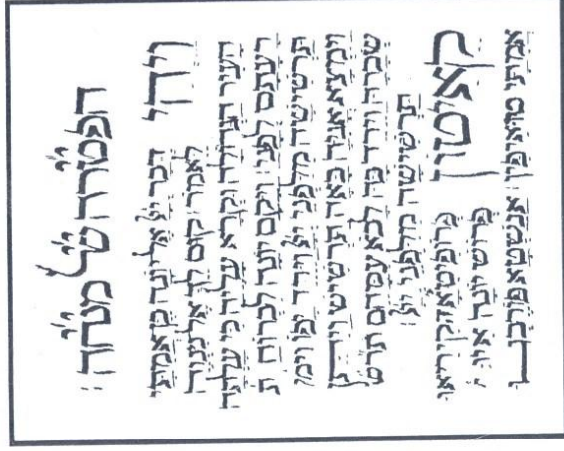
Το πώς όμως η αναζήτηση αυτή υποβοηθείται από κάποιες αρχές αποτελεί ένα από τα κεντρικά σημεία ενότητας στην Χαβουρά μας. Στις συζητήσεις μας αυτές έχουμε επανειλημμένα την ευκαιρία να μοιραζόμαστε τις ιστορίες μας καθώς και τις συγκεκριμένες παραδόσεις μας. Για παράδειγμα, όταν πρόσφατα συζητήσαμε το θέμα της Αποκάλυψης είδαμε πως σε ένα οριζόντιο επίπεδο Χριστιανοί, Εβραίοι και Μουσουλμάνοι διαφωνούν σημαντικά ως προς τον τρόπο με τον οποίο αποκάλυπται η Αλήθεια στον κόσμο - και από ποιον γίνεται αυτό. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης αυτής έγινε αναφορά στη ραββινική άποψη ότι η Αποκάλυψη ή η Τορά δόθηκε σε δύο μορφές - μια σε γραπτή μορφή, αλλά επίσης ότι σε μια άλλη μορφή η Τορά είναι το ίδιο το υλικό της Δημιουργίας. Η άποψη αυτή εκδηλώνεται πολύ έντονα στην ιστορία του Αγίου Αντωνίου της Αιγύπτου, τον οποίο επισκέφθηκε μια ομάδα επισκόπων από την Αλεξάνδρεια που σκοπός τους ήταν να δυσφημίσουν την απομονωμένη του ζωή στη Θηβαίδα της Αιγύπτου. Ένας από τους επισκόπους τον επέκρινε επειδή δεν είχε στη σπηλιά του ένα βιβλίο των Αγίων Γραφών, πράγμα στο οποίο απάντησε ο Α. Αντώνιος οδηγώντας τους επισκόπους στην είσοδο της σπηλιάς όπου με μια μεγάλη κίνηση του χεριού τους έδειξε την έρημο γύρω τους και είπε - 'Όλο αυτό είναι οι Αγίες Γραφές μου'.

Το περασμένο ενάμιση έτος μερικά δημόσια σχολεία στα Χανιά άρχισαν να συμπεριλαμβάνουν στο επίσημο πρόγραμμά τους μια επίσκεψη στη συναγωγή μας. Συνήθως τους δίδεται ένα ιδιαίτερο καλωσόρισμα και γοητεύονται από το πόσο αρχαίες είναι οι ρίζες των Εβραίων - από το ότι η χριστιανική βάπτιση προέρχεται από το 'μικβέ', από το ότι το Βιβλίο του Νόμου είναι γραμμένο πάνω σε περγαμνή και διατηρείται όπως ήταν στην αρχαιότητα, όρθιο μες στο 'τικ' (θήκη) του - ή από το ότι ακόμη μέχρι σήμερα προσευχόμαστε τυλίμενοι στην 'χλαμίδα' ή 'ταλέτ' που φορούσαν τότε οι περισσότεροι άρρενες πολίτες.

Ως κέντρο παροχής υπηρεσιών και πληροφοριών η Συναγωγή έχει τώρα μια

βιβλιοθήκη που βρίσκεται στη διάθεση του κοινού. Με τα 1700 και άνω βιβλία της η βιβλιοθήκη κατέχει μια καλή βασική και ισορροπημένη συλλογή κυρίως και δευτερεύουσων πηγών που διαπραγματεύονται την αρχαία, μεσαιωνική και σύγχρονη ιστορία, καθώς και τμήματα ειδικά αφιερωμένα στον Ιουδαϊσμό, τον Χριστιανισμό και τον Ισλαμισμό.

Τα τελευταία δύο χρόνια η Συναγωγή έχει ξεκινήσει να εκδίδει ορισμένα

βιβλιάρια με θέμα τον Κρητικό Εβραϊσμό. Έως σήμερα έχουν εκδοθεί τρία - τα δύο πρώτα περιέχουν άρθρα σχετικά με την Ιστορία των Εβραίων της Κρήτης, ενώ το τρίτο αποτελείται από τα απομνημονεύματα του Αρχιεραββίνου Χανίων Αβραάμ Εβλαγκόν, που γράφτηκαν λίγο πριν το θάνατό του το 1934. Σαν παράρτημα προστέθηκε σ' αυτό ένα μικρό κείμενο που γράφτηκε ως αντίδραση στη 'συκοφαντία αίματος' που έλαβε χώρα στα μέσα του 1920 στα Χανιά. Ετοιμάζουμε τώρα ένα αντίγραφο του Βιβλίου του Ιωνά στα ελληνικά που φυλάσσεται στη Βιβλιοθήκη Bodleian της Οξφόρδης. Μέχρι πολύ πρόσφατα το έθιμο των Ρωμανιωτών Εβραίων ήταν να διαβάζουν πολλά από τα ιερά κείμενα στα ελληνικά αντί των εβραϊκών, όπως συνηθίζταν κατά την αρχαιότητα, οπότε τα ελληνικά ήταν η καθομιλουμένη των Εβραίων της περιοχής. Αν και την παρούσα χρονική στιγμή ξεπερνάει τις δυνατότητές μας, ελπίζουμε να μπορούμε να εκδόσουμε, προς χρήση της

Συναγωγής, το πλήρες Σιντούρ των Ρωμανιωτών Εβραίων, που χρησιμοποιείται ευρέως από τους κρητικούς Εβραίους μέχρι ακόμη και τον 16ο αιώνα.

Αν και βρίσκεται ακόμη σε στάδιο διαμόρφωσης μιας νέας και σύνθετης ταυτότητας, η Έτζ Χαγίμ και η Χαβουρά της αποτελούν τουλάχιστον μια σημαντική και ξεκάθαρη δήλωση ότι η κληρονομιά μας ως Εβραίοι δεν είναι μόνο να διατηρούμε και να παραδίδουμε στις επόμενες γενιές μια θνησιγενή συλλογή γιορτών, συνταγών μαγειρικής, ασυνάρτητων ιστοριών και κακοτυχιών, και ότι στη ρίζα της εβραϊκής ταυτότητας βρίσκεται η δημιουργική εφαρμογή αρχών που προσδιορίζουν πώς μπορούμε να αποτελέσουμε ένα 'φως' για τους γύρω μας. Η Νταϊν Πίντο σε ένα πρόσφατο άρθρο της με τίτλο "Ευρωπαίοι και Ισραηλινοί Εβραίοι: μια συμφιλίωση μεταξù μακρυνών εξαδέλφων" (IHT - 20 Feb. 2004 [L8]), σημειώνει: 'Ο Εβραϊσμός δεν μπορεί να βρει μια 'κανονικότητα' που να διαρκεί, χωρίς να συμφιλωθεί με μια ήττειρο που δεν μπορεί πλέον να θεωρηθεί μόνο ως η ήττειρος του ιστορικού αντισημιτισμού και ως η ήττειρος που παρήγαγε το Ολοκαύτωμα. Είναι επίσης γεγονός ότι ορισμένες φορές το Ισραήλ αποτελεί πρόβλημα για την πολιτική και ηθική συνοχή Εβραίων πολιτών της Ευρώπης. Μόνο εφόσον η Ευρώπη συμβιβαστεί με το σχηματισμό μιας πλουραλιστικής κοινωνίας, θα μπορέσει ο εβραϊκός κόσμος να λειτουργήσει δημιουργικά. Η αληθινή πρόκληση για μας είναι το πως θα μορφοποιήσουμε μια ταυτότητα ικανή να ενδιαφέρεται για την τύχη των 'άλλων'.

Η εμπειρία μας στην Έτζ Χαγίμ στην Κρήτη μας έχει δείξει πως υπάρχουν πολλοί άνθρωποι, όπως άλλωστε και στην αρχαιότητα, οι οποίοι επιδιώκουν να μορφώσουν τις αρχές μας με την απλή γεινιάση, χωρίς να ασπαστούν τη θρησκεία μας. Είχαμε ως τώρα την τάση, που ενισχύθηκε από τη δική μας μυθολογία, να δούμε την εξορία μας ως τη μοναδική εξορία και να ξεχάσουμε ίσως το γεγονός, ότι η ανθρωπότητα βρίσκεται σε κατάσταση 'εξορίας' και αποξένωσης: η επιστροφή στην Εδέμ είναι αδύνατη και κάθε άλλη 'επιστροφή' δεν μπορεί παρά να είναι σχετική. Η συνειδιοποίηση της κατάστασης αυτής μπορεί να οδηγήσει σε αξιόλογες

Καταγραφές

επιτεύξεις διαρκείας κατά την αναζήτηση ενός τρόπου συμφιλίωσης μέσω εμπάθειας και, ορισμένες φορές, μέσω τομηριών λύσεων που χρειάζεται να παρθούν ατομικά.

Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην Ευρώπη - μια Ευρώπη που έχει γίνει κατά μεγάλο βαθμό κοσμική και βρίσκεται στο δρόμο προς την εφαρμογή μιας συνεχώς διευρυνόμενης πλουραλιστικής και συνθετής κοινωνίας. Μιας κοινωνίας στην οποία ο Ισλαμισμός θα πρέπει να θεωρηθεί ως μια παράδοση σύγχρονη με τη δική μας και την χριστιανική. Από πολλές πλευρές, τα τελευταία 50 χρόνια οι Εβραίοι δεν είχαμε μια δυναμική και δημιουργική ταυτότητα, ίσως και μόνο επειδή δεν συμβιβαστήκαμε αρκετά με συνθήκες που απαιτούσαν - και απαιτούν - κάτι παραπάνω από την απλή αποδοχή τους, ή τα στερεότυπα 'κλοςέ' της εποχής, και που απαιτούν κριτική σκέψη ή ακόμη και τολμηρή δημιουργικότητα.

Ιστοσελίδα

www.etz-hayyim-hania.org

Η γραμματεύς της Συναγωγής, δ. Ντεζιρέ Φαντενμπέργκ, εργάζεται σκληρά για την επίλυση ορισμένων προβλημάτων στην ιστοσελίδα μας που μας γνωστοποιήθηκαν πρόσφατα. Σε συνεργασία με το σύντροφό της, Άλεξ Κορέγια, έχουν κάνει ορισμένες αλλαγές στο στυλ της σελίδας, αλλά και στο κείμενο, όπου αυτό θεωρήθηκε αναγκαίο. Με/υπό τη νέα διευρυμένη μορφή της ιστοσελίδας θα μπορούσαμε να αντιμετωπίσουμε τις αρκετά σύνθετες ερωτήσεις των εκάστοτε επισκεπτών. Φυσικά, μια αδυναμία που συνεχίζουμε να αντιμετωπίζουμε είναι η απουσία σύνδεσης ιντερνέτ, αποκλειστικά για τη Συναγωγή - τα έσοδά μας δεν το επιτρέπουν προς το παρόν - πράγμα το οποίο προκαλεί σε όλους μας προβλήματα. Θα ήμασταν βέβαια ιδιαίτερα ευγνώμονες αν κάποιος δωρητής αναλάμβανε να μας βοηθήσει με τη τοποθέτηση και τη διατήρηση μιας σύνδεσης ιντερνέτ. Παρακαλούμε όποιον ενδιαφέρεται να έρθει σε επαφή είτε με τη Γραμματεία είτε με το Διευθυντή για περισσότερες πληροφορίες επί του θέματος.

Ένα θέμα που συζητήθηκε πρόσφατα σε μια από τις συναντήσεις της Χαβουρά ήταν ότι η εβραϊκή ιστορία έχει τη συνήθεια να αποκαλύπτει με ωμό τρόπο τα ελαττώματα των ηρώων της. Παρουσιάζονται στις Γραφές ως αδύναμοι, αμφιταλαντευόμενοι, θυμωμένοι, λαθεύοντες, ακόμη και 'βίτσιοι'. Παρά την τάση των ραββίνων να επικαλύπτουν τις αδυναμίες αυτές και να βρίσκουν ένα 'Χέρι Καθοδήγησης' πίσω από την κάθε περιέργη τους συμπεριφορά, υπάρχει επίσης η πολύ ευδιάκριτη επίκληση του Ιουδαϊσμού να συνειδητοποιούμε την ανθρωπινή μας τάση να κάνουμε λάθη και συνεπώς να έχουμε επίγνωση της προσωρινής και αμφιταλαντευόμενης φύσης μας, καθώς και να είμαστε προσεκτικοί στη συμπεριφορά μας και έτοιμοι να βελτιωθούμε σαν άνθρωποι. Οι αρχές μας δεν παύουν απαραίτητως να ισχύουν επειδή έχουμε ελαττώματα.

Συναγωγή Έτζ Χαγίμ, Χανιά, Κρήτη

Σημείωση της Έλενας Ναρίνσκαγια

Η αρχική μου εντύπωση από τα Χανιά ήταν συγκλονιστική. Μου έρχονταν συνεχώς αναλαμπές από την επίσκεψή μου στην Ιερουσαλήμ, καθώς περπατούσα στα στενά σοκάκια της Παλιάς Πόλης των Χανίων με μαγαζιά και ταβέρνες και στις δύο πλευρές.

Η Συναγωγή Έτζ Χαγίμ βρίσκεται ακριβώς στο κέντρο της Παλιάς Πόλης, κοντά στο λιμάνι. Μπαίνοντας στο χώρο της Συναγωγής αρχικά εισχωρεί κανείς σε έναν βιβλικό κήπο με πολλά δέντρα και φυτά της αρχαίας Παλαιστίνης. Συνήθως ένα-δύο εθελοντές καλωσορίζουν τον κόσμο και προσφέρονται να δώσουν εξηγήσεις.

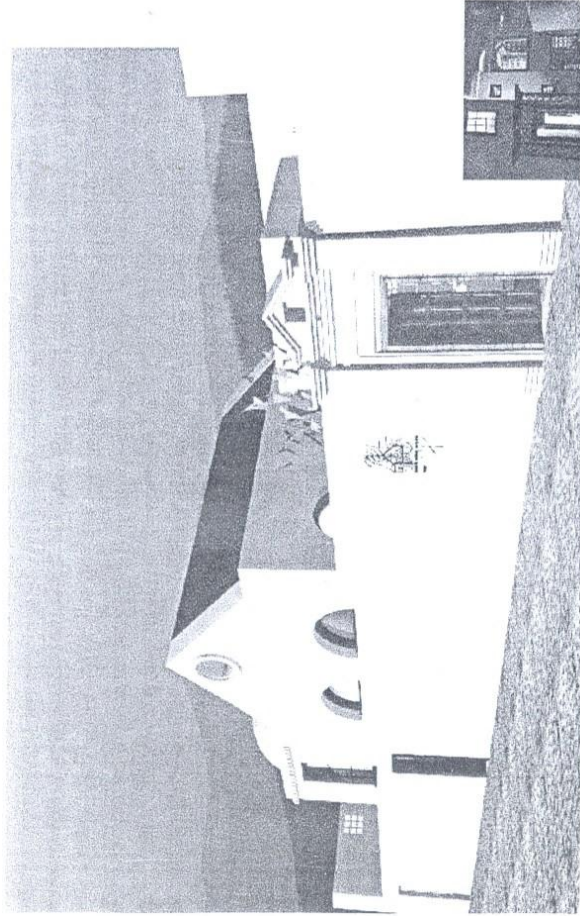
Έχω έρθει στη Συναγωγή για να συμμετάσχω σε ένα πρόγραμμα παροχής γενικών επιστήμονικών καθηκόντων που χρηματοδοτήθηκε από το Πολιτιστικό Ίδρυμα Λεβέντης (Leventis Foundation). Σκοπός του προγράμματος είναι να προσελεύσει άτομα που ενδιαφέρονται για Ελληνικές και Εβραϊκές Σπουδές να συμμετέχουν στη ζωή της Συναγωγής. Με επίκεντρο τη Συναγωγή έχει σχηματιστεί μια αδεφφότητα, ένας σύλλογος που λέγεται 'Χαβουρά' και αποτελείται από ανθρώπους με ενδιαφέρον για την αναστήλωση του κτιρίου, τη διατήρηση της οικογενικότητας, την ανοιχτή διάθεση και τον αλληλοσεβασμό των μελών της κοινότητας.

Η ιδέα της Χαβουρά είναι μοναδική, αν και όχι άσχετη με την ιστορία των εβραϊκών κοινοτήτων. Η Χαβουρά λοιπόν στην Έτζ Χαγίμ αποτελείται από Εβραίους, Χριστιανούς, καθώς και από πιστούς άλλων θρησκειών. Είναι ενωμένοι μέσω της αφοσίωσής τους στη Συναγωγή και την κοινή τους επιθυμία να την διατηρήσουν ως ένα ιερό χώρο προσευχών και αδελφότητας.

Αν κανείς αισθανθεί την ανάγκη να βρει τρόπους ώστε να εκφράσει τη θρησκευτικότητα του ή την ανάγκη να μετασχει στην [1] εβραϊκή κοινοτική ζωή, τότε η Συναγωγή Έτζ Χαγίμ είναι ο κατάλληλος τόπος. Διάλογος και σεβασμός, ευρύτητα αντήληφων και φυσιολογική περιέργεια, πρόκληση και πνευματικότητα - αυτά είναι τα μέσα και ο τρόπος με τον οποίο προσπαθεί ο κόσμος να χτίσει τη ζωή του εδώ στη Συναγωγή Έτζ Χαγίμ στα Χανιά της Κρήτης. Αυτές είναι οι βασικές αρχές που άνθρωποι διαφορετικών θρησκευτικών και πολιτισμικών προελεύσεων θα πρέπει να μάθουν να εκτιμούν.

Καταγραφές

Η επιχορήγηση του Παγκόσμιου Ταμείου
για τα Μνημεία (World Monuments Fund)

New Mehitza

Μας επιχορηγήθηκε ένα αρχικό ποσό από το WMF της Νέα Υόρκης. Η Συναγωγή 'Ετζ Χαγίμ, όπως είναι σήμερα, υπήρξε αποδέκτης αρχικής[L1] χρηματοδότησης από το WMF και από τα ιδρύματα Lauder και Rothschild. Το νέο ποσό επιχορηγήθηκε με σκοπό να μας βοηθήσει στην ολοκλήρωση του αρχικού σχεδίου, μέρος του οποίου εκκρεμεί ακόμη - η 'μεχίτσα' ή γυναικωνίτης. Το κτίσμα αυτό καταστράφηκε εντελώς κατά το βομβαρδισμό των Χανίων από τους Ναζί το 1941 και τα υπολείμματά του διασπάρθηκαν πάνω στους βεβηλωμένους τάφους της νότιας αυλής.

Αρχικά η είσοδος στο γυναικωνίτη γινόταν διαμέσου μιας ειδικής πόρτας στη νότια πτέρυγα της συναγωγής. Το κτίσμα αποτελείτο από ένα ισόγειο το οποίο συνδεόταν απευθείας με 1) το κυρίως τμήμα της συναγωγής, 2) το 'μικβέ' και 3) το χώρο όπου βρίσκονται οι τάφοι. Η πρόσβαση ήταν επίσης δυνατή διαμέσου μιας μεγάλης καγκελοπορτας / πύλης που οδηγούσε από την κοινή αυλή της 'Ετζ Χαγίμ και της Συναγωγής Μπεθ Σαλόμ - η οποία καταστράφηκε πλήρως το 1941 - στο εσωτερικό του γυναικωνίτη. (Καθώς τα περισσότερα εβραϊκά σπίτια στην Οβραϊκή είχαν στη διάθεσή τους ένα 'μικβέ', το 'μικβέ' της

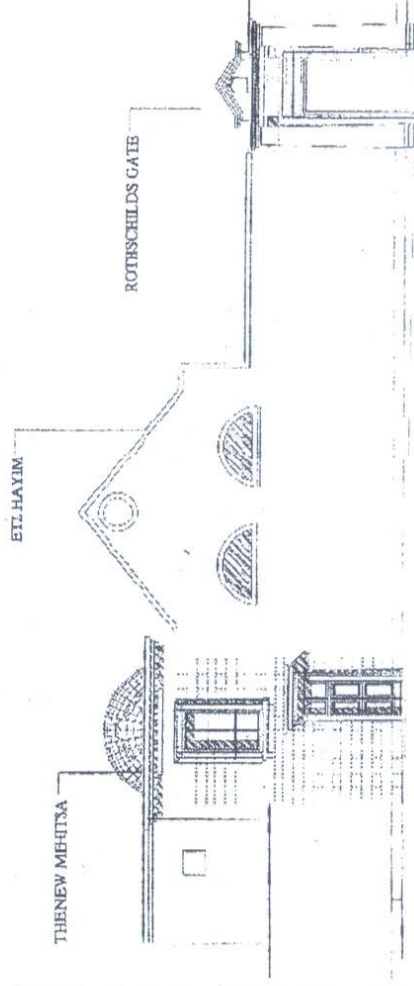
Rotschild Gate

'Ετζ Χαγίμ χρησιμοποιείτο πιθανώς μόνο σε ειδικές περιπτώσεις - γάμοι κλπ.)

Από δουλειά που έγινε προτού λάβει χώρα η αναστήλωση της Συναγωγής διαπιστώθηκε ότι κατά πάσα πιθανότητα η περιοχή αυτή - όπου βρισκόταν ο γυναικωνίτης - αποτελούσε τη βάση του καμπαναριού κατά την αρχική λειτουργία του κτιρίου ως εκκλησία. Στα απομνημονεύματά του, το 1932, ο Ρ. Αβραάμ Εβλαγκόν αναφέρεται συγκεκριμένα στη 'μεχίτσα' τονίζοντας πως είχε θόλο.

Στην ίδια αυτή περιοχή, καλά κρυμμένο κάτω από τη σκάλα που οδηγούσε στον πάνω όροφο (από όπου φαινόταν το εσωτερικό της Συναγωγής), βρήκαμε τον τάφο του Ρ. Χιέλ Εσκενάζη - διακεκριμένου 'τσαντίκ', 'χασίντ' και μυστικιστή. Ο Εβλαγκόν σημείωσε στα απομνημονεύματά του πως ο τάφος είχε χαθεί, όπως πράγματι είχε συμβεί, αν και πιθανόν να συνέβη σκοπίμως, καθώς είναι γνωστό πως ο Εσκενάζη ήταν οπαδός του κινήματος Σαμπετάι Τσβι κάποιας προβολής και αναγνώρισης.

Δεν αποτελεί έθιμό μας στην 'Ετζ Χαγίμ να στέλλουμε τις γυναίκες σε ένα απομονωμένο μέρος της συναγωγής. Η επιθυμία να αναστηλώσουμε την περιοχή αυτή έγκειται στο α) να ολοκληρώσουμε το κτίριο φέρνοντάς το στη μορφή που ήταν πριν το 1941, αλλά και β) να μας παρέχει επιπλέον χώρο, ο οποίος μας είναι αναγκαίος και θα συμπεριλαμβανεί έναν ξενώνα καθώς και μια κουζίνα. Ελπίζουμε πως μέχρι τον Οκτώβριο του 2005 θα έχουμε στα χέρια μας τις απαραίτητες άδειες και το κεφάλαιο για να μπορέσουμε να ξεκινήσουμε τις εργασίες. Προς το παρόν, έχουμε τα σχέδια για την αναστήλωση. Οι ενδιαφερόμενοι να συμμετέχουν στην πραγματοποίηση του σημαντικού αυτού έργου καλούνται να επικοινωνήσουν με τον Διευθυντή.

Παρ. Κονδυλάκι

Καταγραφές

Θερινό προσωπικό

Το εθελοντικό προσωπικό της Συναγωγής έχει αυξηθεί κι έτσι έχουμε τη δυνατότητα να εμψάστε ανοικτά κάθε μέρα εκτός Σαββάτου (οπότε έχουμε ανοικτά μόνο για προσευχές). Συνεχίζουμε να εκτελούμε Καμπιλάτ Σοαμπιάτ και Αβνταλά όπως συνήθως. Οι εθελοντές μας είναι ευρείας προέλευσης και συμπεριλαμβανουν τους: Κωσταντίνο Φίσερ, Πάολα Νικότσερα, Άννα Ντελάργκυ, Λώρεν Λέσκο, Αχούβα Αμάρ και Λέα Βεντούρα. Τα καθήκοντά τους ξεπερνούν την απλή ιδιότητα του ξεναγού και του πληροφοριόδοτη, αφού με την πάροδο του χρόνου η Συναγωγή απαιτεί όλο και περισσότερη προσοχή όσον αφορά τις καθημερινές της οικονομικές ανάγκες, την αναζήτηση επιχορηγήσεων και τις δημόσιες σχέσεις. Αυτό το καλοκαίρι ο Κωσταντίνος απουσιάζει στην Μποτσουάνια ως εθελοντής στο Κέντρο Ορφανών με AIDS. Είχαμε επίσης την καλή τύχη να υποδεχτούμε την δ' Έλενα Ναρίνσκαγια, η οποία θα βρίσκεται κοντά μας μέχρι και τις Γιορτές του Νέου Έτους. Η δ' Ναρίνσκαγια είναι αποδέκτης υποτροφίας που απονεμήθηκε μέσω μιας επιχορήγησης που δόθηκε με πρωτοβουλία του κ. Πίτερ και της Δρ. Ντόρις Νέλλορ. Υπό τους όρους της επιχορήγησης ο επίσημος τίτλος της είναι 'Scholar in Residence' και έχει αφομοιωθεί σμαλά με τα μέλη του εθελοντικού προσωπικού. Είναι γεννημένη στη Ρωσία και κάνει το Διδακτορικό της στο Πανεπιστήμιο του Ντρίχαμ στην Αγγλία. Η αφοσίωσή της στον Ισραήλ είναι εμφανής, μιλάει άνετα εβραϊκά και το θέμα της εργασίας της, (που και σκοπεύει να συνεχίσει) είναι στις Συριακές Σπουδές και αναπόφευκτα θα συμπεριλάβει ιδιαίτερη γνώση της Αρχαίας Εγγύς Ανατολικής, καθώς και της Ελληνιστικής, Νεοχριστιανικής και Εβραϊκής Ιστορίας.

έμβλημα τυπογραφείου

Διευθυντής- Παρνάς: Νικόλας Χαννάν-Σταυρουλάκης
Γραμματέας: κα. Ντεζίρε Φαντενιμπέργκ
Εθελοντές/ξεναγοί:
Αχούβα Αμάρ, Άννα Ντελάργκυ, Κωσταντίνος Φίσερ, Λώρεν Λέσκο, Έλενα Ναρίνσκαγια, Βινάμιν Νέλλορ, Πάολα Νικότσερα και Λέα Βεντούρα.

Προσεχείς εκδηλώσεις

*Συναυλία ελληνικής και τουρκικής μουσικής
- 8 Σεπτεμβρίου 2004*

Η συναυλία αυτή οργανώθηκε από τη Σουζάννα Μπρένναν που είναι τσελίστρια, όπως επίσης και ειδικός στην ελληνική μουσική. Η συναυλία θα είναι μια παρουσίαση παραδοσιακής τοπικής ελληνικής μουσικής, καθώς και επιλεγμένα κομμάτια από διάφορες παραδόσεις της Ανατολίας (σύγχρονη Τουρκία). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα δώσει η παρουσίαση της μουσικής των Αλαουτιών[1] - τάγμα των Δερβισιδών - που θεωρούν ως ιδιαίτερα ιερό όργανο το 'σάζι', το οποίο σπάνια ακούγεται ακόμη και στη σημερινή Τουρκία. (Περισσότερες πληροφορίες καθώς και ένα άρθρο με θέμα τη μουσική των ταγιμάτων των Δερβισιδών Αλαούιτες και Μπεκτασίτες θα εμφανιστούν σύντομα στην ιστοσελίδα μας.)

Εβραϊκό Σαββατοκύριακο στην Έτζ Χαγίμ

Το τελευταίο σαββατοκύριακο του Οκτωβρίου περιμένουμε την άφιξη 100 περίπου ατόμων από διάφορες εβραϊκές κοινότητες της Ελλάδας. Το 'συμβάν' αυτό είναι μέρος του προγράμματος ταξιδιών αναψυχής για συνταξιούχους Εβραίους που τους επιτρέπει να επισκευτούν και να συμμετάσχουν στην εβραϊκή ζωή σε άλλα μέρη της Ελλάδας, επισκέψεις που συνήθως είναι πολύ καλά οργανωμένες.

Υπεύθυνος για τη σειρά αυτή των ταξιδιών είναι ο Χάιμ Ισχακίς από την Αθήνα, με βοήθē τη γυναίκα του, την Εύα. Ο κ. Ισχακίς είναι εκπαιδευμένος και έμπειρος 'χαζάν', σπουδαγμένος στο Ισραήλ και πολύ δραστήριος στα νεανικά προγράμματα της Ελλάδας. Είχαμε την καλή τύχη να ηγηθεί της λειτουργίας στο Μνημόσυνο για την Κοινότητά μας στις 10 Ιουνίου του παρόντος έτους, οπότε ήταν στα Χανιά για να ξεκινήσει τις προετοιμασίες και να θέσει τις βάσεις για την ομαλή ροή των πραγμάτων. Το σαββατοκύριακο στα Χανιά θα ξεκινήσει με την άφιξη των συμμετεχόντων την Παρασκευή και μετά τη σύναξή τους στη Συναγωγή για μια ξεχωριστή λειτουργία του Καμπιλάτ Σοαμπιάτ. Θα ακολουθήσει ένα μπουφέ για το καλωσόρισμά τους. Οι προσευχές της Σαχρίτ θα ξεκινήσουν πολύ νωρίς το Σάββατο, αφού αναμένεται ένας μεγάλος αριθμός ανδρών θα έχουν την τιμή να τους ζητηθεί να κάνουν 'αλιγιά'/ να ανέβουν στο Βήμα/ να διαβάσουν από το Σέφερ Τορά. Προς το βράδυ του Σαββάτου θα τελεστεί η λειτουργία της Αβνταλά, αφού πραγματοποιηθούν οι προσευχές της Μινχά και Αρβίτ, και μέχρι το βράδυ της Κυριακής θα έχουν ξεκινήσει πια όλοι να επιστρέφουν, ελπίζουμε με ευχάριστες μνήμες της διαμονής τους μαζί μας στα Χανιά. Ο κ. Ισχακίς ετοιμάζει ένα ειδικό βιβλιário προσευχών για το Σαββατοκύριακο, στα εβραϊκά και τα ελληνικά, που θα αποτελέσει παράλληλα ένα σουβενίρ για όλους.

Μπαρ Μιτσβά

Το δεύτερο 'μπαρ μιτσβά' στην Έτζ Χαγίμ θα πραγματοποιηθεί στις 13 Νοεμβρίου 2004. Ο Ντάνιελ Αβράμ από τη Βοστώνη της Μασαχουσέτης θα φτάσει εδώ μαζί με τους γονείς του Σαμ και Ντόροθυ και τα αδέρφια του για να τελέσει αυτήν την σημαντική ιεροπραξία. Λόγω του ότι ο πατέρας του κατέγεται από τη Θεσσαλονίκη, περιμένουμε μια αρκετά μεγάλη σύναξη από εκεί, καθώς και από την Αθήνα και φυσικά τη Βοστώνη. Ο Ρ. Ισαάκ Μίζαν θα καλέσει τον Ντάνιελ στο Νόμο, ενώ στο πλευρό του θα βρίσκεται ο Λέων Γαβριηλίδης που θα μετάρχει ως 'γκαμπιτάι' και 'χαζάν'.

Συναγωγή Έτζ Χαγίμ,
τ.θ. 251,

Χανιά 73110, Κρήτη
τηλ.: 28210 86286

φας.: 28210 70397

email: info@etz-hayyim-hania.org
website: www.etz-hayyim-hania.org